

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 21ης Απριλίου 2005 *

Στην υπόθεση C-140/03,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, ασκηθείσα στις
27 Μαρτίου 2003,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τη Μ. Πατακιά,
με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ελληνικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την Ε. Σκανδάλου, με τόπο
επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta, C. Gulmann (εισηγητή), P. Kūris και Γ. Αρέστη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 23ης Σεπτεμβρίου 2004,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία,

— θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ τον νόμο 971/79, περί ασκήσεως του επαγγέλματος του οπτικού και καταστημάτων οπτικών ειδών (ΦΕΚ Α' 223, στο

εξής: νόμος του 971/79), που δεν επιτρέπει σε διπλωματούχο οπτικό ως φυσικό πρόσωπο να εκμεταλλεύεται περισσότερα του ενός καταστήματα οπτικών ειδών, περιόρισε τους όρους εγκαταστάσεως των οπτικών ως φυσικών προσώπων, παραβαίνοντας το άρθρο 43 ΕΚ, και

- θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ τον νόμο 971/79 και τον νόμο 2646/98, για τον εκσυγχρονισμό και την οργάνωση του Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α' 236, σ. 3455, στο εξής: νόμος 2646/98), σύμφωνα με τους οποίους η δυνατότητα ενός νομικού προσώπου να ιδρύσει κατάστημα οπτικών ειδών στην Ελλάδα υπόκειται στους εξής όρους:
 - η άδεια ιδρύσεως και εκμεταλλεύσεως του καταστήματος οπτικών ειδών να έχει χορηγηθεί στο όνομα ενός αναγνωρισμένου οπτικού/φυσικού προσώπου, το άτομο που κατέχει την άδεια εκμεταλλεύσεως του καταστήματος να συμμετέχει με ποσοστό τουλάχιστον 50 % στο εταιρικό κεφάλαιο, καθώς και στα κέρδη και τις ζημίες της εταιρίας, η εταιρία να έχει τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, και
 - ο εν λόγω οπτικός να συμμετέχει το πολύ σε μία ακόμη εταιρία ιδιοκτήτρια καταστήματος οπτικών ειδών, υπό την προϋπόθεση ότι η άδεια ιδρύσεως και εκμεταλλεύσεως του καταστήματος οπτικών ειδών είναι στο όνομα άλλου αδειούχου οπτικού,

περιόρισε τους όρους εγκαταστάσεως των νομικών προσώπων ως οπτικών στην Ελλάδα, κατά τρόπο που δεν συνάδει με το άρθρο 43 ΕΚ, και παρέβη το άρθρο

48 ΕΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 43 ΕΚ με την επιβολή, στα νομικά πρόσωπα, περιορισμών που δεν ισχύουν για τα φυσικά πρόσωπα.

Το εθνικό νομικό πλαίσιο

- 2 Το άρθρο 6, παράγραφος 6, του νόμου 971/79 έχει ως εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 3 του παρόντος άρθρου (εγκατάσταση εντός φαρμακείων) και της παρ. 2 του άρθρου 8 (μεταβίβαση σε μέλη της οικογένειας), τα καταστήματα οπτικών ειδών διευθύνονται προσωπικώς υπό των κατόχων της σχετικής αδείας λειτουργίας των. Έκαστος οπτικός διευθύνει ένα μόνον κατάστημα οπτικών ειδών [...].»

- 3 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου έχει ως εξής:

«Τα καταστήματα οπτικών ειδών ιδρύονται μόνον υπό κατόχων αδείας ασκήσεως επαγγέλματος οπτικού και λειτουργούν κατόπιν αδείας της αρμοδίας δημοσίας αρχής.»

- 4 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου διευκρινίζει τα εξής:

«Η άδεια λειτουργίας του καταστήματος οπτικών ειδών είναι προσωπική και αμεταβίβαστος.»

- 5 Το άρθρο 27, παράγραφος 4, του νόμου 2646/98 προβλέπει τα εξής:

«Για την εκμετάλλευση καταστήματος οπτικών επιτρέπεται η σύσταση ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας μόνο μεταξύ αδειούχων οπτικών, με την προϋπόθεση ότι ο έχων την άδεια λειτουργίας του καταστήματος θα συμμετέχει με ποσοστό τουλάχιστον 50 % στο εταιρικό κεφάλαιο. Η συμμετοχή οπτικού σε μία ακόμη το πολύ εταιρία και εφόσον η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος οπτικών είναι στο όνομα άλλου αδειούχου οπτικού επιτρέπεται.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 6 Κατόπιν καταγγελίας που υποβλήθηκε από δύο ανώνυμες εταιρίες, από τις οποίες η μία είναι καταχωρισμένη στην Ελλάδα και η δεύτερη σε άλλο κράτος μέλος, στις οποίες οι ελληνικές αρχές αρνούσαν, βάσει του νόμου 971/79, τη χορήγηση αδείας ιδρύσεως καταστήματος οπτικών ειδών, η Επιτροπή, με επιστολή της 27ης Ιανουαρίου 1998, επισήμανε στην Ελληνική Κυβέρνηση το ασύμβατο του νόμου αυτού προς τα άρθρα 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 43 ΕΚ) και 58 της ίδιας Συνθήκης (νυν 48 ΕΚ).
- 7 Στις 27 Απριλίου 1998 η Ελληνική Κυβέρνηση απάντησε ότι ο νόμος 971/79 τελούσε υπό αναθεώρηση.
- 8 Στις 6 Νοεμβρίου 1998, η Επιτροπή απηύθυνε στην Ελληνική Δημοκρατία έγγραφο οχλήσεως, τονίζοντας ότι ο νόμος 971/79 ήταν ασύμβατος προς τις διαλαμβανόμενες στην από 27 Ιανουαρίου 1998 επιστολή της διατάξεις της Συνθήκης. Η Επιτροπή κάλεσε την Ελληνική Δημοκρατία να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός προθεσμίας δύο μηνών.

- 9 Στις 13 Ιανουαρίου 1999, η Ελληνική Κυβέρνηση απάντησε κοινοποιώντας στην Επιτροπή τον νόμο 2646/98, ο οποίος συμπληρώνει τον νόμο 971/79.
- 10 Στις 3 Αυγούστου 1999, η Επιτροπή απηύθυνε στην Ελληνική Κυβέρνηση συμπληρωματικό έγγραφο οχλήσεως, επισημαίνοντας ότι ο νόμος 2646/98 δεν ήρε την αιτίαση που είχε διατυπωθεί με το πρώτο έγγραφο οχλήσεως, δεδομένου ότι και αυτός ήταν αντίθετος προς τα άρθρα 43 ΕΚ και 48 ΕΚ. Στις 26 Ιανουαρίου 2000 απέστειλε δεύτερο συμπληρωματικό έγγραφο οχλήσεως, με το οποίο ανακεφαλαιώσε τις αιτιάσεις της κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας.
- 11 Στις 17 Μαΐου 2000, η Ελληνική Κυβέρνηση απάντησε ότι, ελλείψει εναρμονίσεως σε κοινοτικό επίπεδο, σε κάθε κράτος μέλος εναπόκειται η ρύθμιση της ασκήσεως των επαγγελματιών στο έδαφός του. Ισχυρίστηκε ότι οι προσαπτόμενες απαγορεύσεις ήταν αναγκαίες προς εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας. Υποστήριξε ότι η επίμαχη νομοθεσία δεν δημιουργούσε δυσμενείς διακρίσεις και, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού, ήταν σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας.
- 12 Στις 24 Ιανουαρίου 2001, η Επιτροπή απηύθυνε στην Ελληνική Δημοκρατία αιτιολογημένη γνώμη με την οποία αντέκρουσε τους ισχυρισμούς της, διατύπωσε αιτιάσεις σχετικές με την παράβαση των άρθρων 43 ΕΚ και 48 ΕΚ και κάλεσε την Ελληνική Δημοκρατία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς την αιτιολογημένη γνώμη εντός προθεσμίας δύο μηνών.
- 13 Στις 2 Μαΐου 2001, η Ελληνική Κυβέρνηση απάντησε ότι ενέμενε στην άποψή της. Στις 9 Δεκεμβρίου 2002 ενημέρωσε την Επιτροπή για την πρόθεσή της να τροποποιήσει τη νομοθεσία, ώστε να επιτρέπεται η ίδρυση και η εκμετάλλευση καταστημάτων οπτικών ειδών από κοινοτικούς υπηκόους που ασκούν το επάγγελμα

του οπτικού και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από εμπορικές εταιρίες, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής (ομόρρυθμη εταιρία, ετερόρρυθμη εταιρία, εταιρία περιορισμένης ευθύνης ή ανώνυμη εταιρία).

- 14 Στις 27 Μαρτίου 2003 η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

Επί της προσφυγής

- 15 Επιβάλλεται να εξεταστούν διαδοχικά τα εξής ζητήματα:

- αν ο νόμος 3204/03, για την τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας για το Εθνικό Σύστημα Υγείας και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας (ΦΕΚ Α' 296, σ. 4997), τον οποίο επικαλέστηκε η Ελληνική Δημοκρατία κατά την προφορική διαδικασία, ασκεί επιρροή στην παρούσα προσφυγή,

- αν υφίστανται περιορισμοί στην ελεύθερη εγκατάσταση των φυσικών και των νομικών προσώπων,

- αν δικαιολογούνται ενδεχομένως οι περιορισμοί αυτοί.

Επί της επιρροής του νόμου 3204/03 που επικαλείται η Ελληνική Δημοκρατία

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 16 Κατά την προφορική διαδικασία, η Ελληνική Δημοκρατία ισχυρίστηκε ότι, με τον νόμο 3204/03, που κοινοποιήθηκε προσφάτως στην Επιτροπή, έθεσε τέρμα στις προσαπτόμενες παραβάσεις των άρθρων 43 ΕΚ και 48 ΕΚ.
- 17 Δυνάμει του νόμου αυτού, επιτρέπεται στο εξής στους οπτικούς/φυσικά πρόσωπα να εκμεταλλεύονται περισσότερα του ενός καταστήματα οπτικών, υπό την προϋπόθεση ότι κάθε κατάστημα θα διευθύνεται από αδειούχο διπλωματούχο οπτικό.
- 18 Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, ο νόμος 3204/03 επιτρέπει επί του παρόντος την ίδρυση καταστημάτων οπτικών από εταιρίες, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής.
- 19 Ωστόσο, ο νόμος αυτός επιβάλλει τις ακόλουθες απαιτήσεις:

— στις ομόρρυθμες εταιρίες, η πλειονότητα των εταίρων και ο διαχειριστής ή η πλειονότητα των διαχειριστών πρέπει να είναι οπτικοί·

- στις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, πέραν του ημίσεος των εταίρων, οι οποίοι πρέπει να αντιπροσωπεύουν πλέον του ημίσεος του εταιρικού κεφαλαίου, πρέπει να είναι οπτικοί·

- στις ανώνυμες εταιρίες, τουλάχιστον το 51% του εταιρικού κεφαλαίου να ανήκει σε οπτικούς.

20 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η παρούσα διαδικασία αφορά το νομικό πλαίσιο που απορρέει από τους νόμους 971/79 και 2646/98 και ότι, εν πάση περιπτώσει, μια πρώτη ανάλυση του νόμου 3204/03 φανερώνει ότι εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένοι από τους διαλαμβανόμενους στην προσφυγή περιορισμούς της ελευθερίας εγκαταστάσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 21 Κατά πάγια νομολογία, η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με την κατάσταση του κράτους μέλους, όπως αυτή εμφανίζεται κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας και οι επελθούσες στη συνέχεια μεταβολές δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 30ής Ιανουαρίου 2002, C-103/00, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2002, σ. I-1147, σκέψη 23, και της 12ης Ιουνίου 2003, C-97/01, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 2003, σ. I-5797, σκέψη 30).
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο νόμος 3204/03, ο οποίος εκδόθηκε μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη που απεστάλη στην Ελληνική Δημοκρατία, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της εξετάσεως του βασιμίου της παρούσας προσφυγής λόγω παραβάσεως.

Επί της υπάρξεως περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως των φυσικών και νομικών προσώπων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 23 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, εφόσον ο νόμος 971/79 δεν επιτρέπει σε οπτικό/φυσικό πρόσωπο να εκμεταλλευτεί περισσότερα του ενός καταστήματα οπτικών, συνιστά περιορισμό στην ελευθερία εγκαταστάσεως που καθιερώνει το άρθρο 43 ΕΚ.
- 24 Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, υποστηρίζει ότι ο νόμος 2646/98 συνεπάγεται επίσης περιορισμό στην ελευθερία εγκαταστάσεως, αντίθετο προς το άρθρο 48 ΕΚ, στο μέτρο που εξαρτά την ίδρυση καταστήματος οπτικών από τους όρους που θέτει το άρθρο του 27, παράγραφος 4.
- 25 Η Ελληνική Δημοκρατία εκτιμά ότι το άρθρο 6, παράγραφος 6, του νόμου 971/79 δεν εισάγει ουδεμία άμεση ή έμμεση διάκριση μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών επαγγελματιών. Επομένως, η διάταξη αυτή δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 43 ΕΚ.
- 26 Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, δεν αμφισβητεί ότι η ελληνική νομοθεσία τους επιβάλλει όντως περιορισμούς.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 27 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 43 ΕΚ αντιτίθεται σε οποιοδήποτε εθνικό μέτρο το οποίο, ακόμη και αν εφαρμόζεται άνευ διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, ενδέχεται να

παρακωλύσει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστική την άσκηση, από τους υπηκόους των κρατών μελών της Κοινότητας, των θεμελιωδών ελευθεριών που εξασφαλίζονται από τη Συνθήκη (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 31ης Μαρτίου 1993, C-19/92, Kraus, Συλλογή 1993, σ. I-1663, σκέψη 32, και της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-299/02, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2004, σ. I-9761, σκέψη 15).

- 28 Έν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απαγόρευση, για διπλωματούχο οπτικό, να εκμεταλλεύεται περισσότερα του ενός καταστήματα οπτικών συνιστά πράγματι περιορισμό στην ελευθερία εγκαταστάσεως των φυσικών προσώπων κατά την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ, παρόλο που δεν εισάγει διακρίσεις λόγω της ιθαγένειας των οικείων επαγγελματιών.
- 29 Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, όπως αναγνωρίζει εξάλλου η Ελληνική Δημοκρατία, οι όροι που θέτει το άρθρο 27, παράγραφος 4, του νόμου 2646/98 περιορίζουν την ελευθερία εγκαταστάσεώς τους, ως προς την άσκηση της οποίας εξομοιώνονται προς φυσικά πρόσωπα δυνάμει του άρθρου 48 ΕΚ.

Επί της δικαιολογήσεως των διαπιστωθέντων περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 30 Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι διαπιστωθέντες εν προκειμένω περιορισμοί στην ελευθερία εγκαταστάσεως είτε δεν είναι πρόσφοροι για την επίτευξη του

προβαλλόμενου σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας είτε είναι δυσανάλογοι σε σχέση με τον σκοπό αυτό. Η δημόσια υγεία προστατεύεται εφόσον υπάρχουν εγγυήσεις ότι ορισμένες πράξεις πραγματοποιούνται από αδειούχους μισθωτούς οπτικούς ή υπό τον έλεγχό τους. Όσον αφορά το ζήτημα της ευθύνης, υπάρχει η δυνατότητα θεσπίσεως λιγότερο περιοριστικών νομικών διατάξεων, που να προστατεύουν τα συμφέροντα των πελατών που θα τύχουν θύματα των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των οπτικών.

31 Η Ελληνική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι η απαγόρευση που επιβάλλεται σε οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο να εκμεταλλεύεται περισσότερο του ενός καταστήματα θεσπίστηκε για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος σχετικούς με την προστασία της δημόσιας υγείας. Ο Έλληνας νομοθέτης θέλησε να εξασφαλίσει μια προσωπική σχέση εμπιστοσύνης στο κατάστημα πωλήσεως οπτικών ειδών, καθώς και την απεριόριστη και απόλυτη ευθύνη του οπτικού, του εκμεταλλευόμενου το κατάστημα ή του ιδιοκτήτη του, σε περίπτωση πταίσματος. Συγκεκριμένα, μόνον ο οπτικός, ήτοι ένας ειδικευμένος επαγγελματίας, ο οποίος εκμεταλλεύεται προσωπικά το κατάστημά του χωρίς να κατακερματίζει τις πνευματικές και σωματικές του δυνάμεις εκμεταλλευόμενος περισσότερο καταστήματα, εγγυάται το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

32 Κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, οι επιδιωκόμενοι σκοποί δεν μπορούν να επιτευχθούν με τη θέσπιση μέτρων λιγότερο περιοριστικών της ελευθερίας εγκαταστάσεως.

33 Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, το απαιτούμενο από τον νόμο 2646/98 υψηλό επίπεδο συμμετοχής των οπτικών στο εταιρικό κεφάλαιο απομακρύνει τον κίνδυνο πλήρους εμπορευματοποίησης των καταστημάτων οπτικών ειδών. Η αρχή της αναλογικότητας πρέπει να συμβαδίζει με την ανάγκη προστασίας της δημόσιας υγείας. Για την προστασία αυτή, η Ελληνική Δημοκρατία εμμένει στην προσπάθειά της να διατηρηθεί η προσωπική επαφή του οπτικού με τον πελάτη του και να ισχύει καθολική και απεριόριστη ευθύνη των οπτικών.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 34 Οποιοδήποτε εθνικό μέτρο το οποίο, ακόμη και αν εφαρμόζεται άνευ διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, ενδέχεται να παρακωλύσει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστική την άσκηση, από τους υπηκόους των κρατών μελών της Κοινότητας, των θεμελιωδών ελευθεριών που εξασφαλίζονται από τη Συνθήκη μπορεί να δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι κατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν βαίνει πέραν του βαθμού που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού αυτού (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Kraus, σκέψη 32).
- 35 Εν προκειμένω, αρκεί η διαπίστωση ότι ο σκοπός της προστασίας της δημόσιας υγείας, τον οποίο επικαλείται η Ελληνική Δημοκρατία μπορεί να επιτευχθεί με μέτρα που να περιορίζουν σε μικρότερο βαθμό την ελευθερία εγκαταστάσεως τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων, για παράδειγμα απαιτώντας την παρουσία αδειούχων οπτικών ως μισθωτών ή εταίρων σε κάθε κατάσταση οπτικών, θεσπίζοντας κανόνες για την αστική ευθύνη από πταίσμα τρίτου, καθώς και κανόνες που να επιβάλλουν την ασφάλιση της επαγγελματικής ευθύνης.
- 36 Ως εκ τούτου, οι επίδικοι περιορισμοί βάνουν πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Επομένως, δεν δικαιολογούνται.
- 37 Συνεπώς, οι αιτιάσεις της Επιτροπής είναι βάσιμες.

Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ελληνική Δημοκρατία,

- θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ τον νόμο 971/79, που δεν επιτρέπει σε διπλωματούχο οπτικό ως φυσικό πρόσωπο να εκμεταλλεύεται περισσότερα του ενός καταστήματα οπτικών ειδών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 43 ΕΚ, και

- θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ τον νόμο 971/79 και τον νόμο 2646/98, σύμφωνα με τους οποίους η δυνατότητα ενός νομικού προσώπου να ιδρύσει κατάστημα οπτικών ειδών στην Ελλάδα υπόκειται στους εξής όρους:
 - η άδεια ιδρύσεως και εκμεταλλεύσεως του καταστήματος οπτικών ειδών να έχει χορηγηθεί στο όνομα ενός αναγνωρισμένου οπτικού/φυσικού προσώπου, το άτομο που κατέχει την άδεια εκμεταλλεύσεως του καταστήματος να συμμετέχει με ποσοστό τουλάχιστον 50 % στο εταιρικό κεφάλαιο, καθώς και στα κέρδη και τις ζημίες της εταιρίας, η εταιρία να έχει τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, και

 - ο εν λόγω οπτικός να συμμετέχει το πολύ σε μία ακόμη εταιρία ιδιοκτήτρια καταστήματος οπτικών ειδών, με την προϋπόθεση ότι η άδεια ιδρύσεως και εκμεταλλεύσεως του καταστήματος οπτικών ειδών είναι στο όνομα άλλου αδειούχου οπτικού,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 43 ΕΚ και 48 ΕΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 39 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία ηττήθηκε και η Επιτροπή είχε υποβάλει σχετικό αίτημα, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ τον νόμο 971/79, περί ασκήσεως του επαγγέλματος του οπτικού και καταστημάτων οπτικών ειδών, που δεν επιτρέπει σε διπλωματούχο οπτικό ως φυσικό πρόσωπο να εκμεταλλεύεται περισσότερα του ενός καταστήματα οπτικών ειδών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 43 ΕΚ.

- 2) Θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ τον νόμο 971/79 και τον νόμο 2646/98, για τον εκσυγχρονισμό και την οργάνωση του Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις, σύμφωνα με τους οποίους η δυνατότητα ενός νομικού προσώπου να ιδρύσει κατάστημα οπτικών ειδών στην Ελλάδα υπόκειται στους εξής όρους:
 - η άδεια ιδρύσεως και εκμεταλλεύσεως του καταστήματος οπτικών ειδών να έχει χορηγηθεί στο όνομα ενός αναγνωρισμένου οπτικού/φυσικού προσώπου, το άτομο που κατέχει την άδεια εκμεταλλεύσεως του καταστήματος να συμμετέχει με ποσοστό τουλάχιστον 50% στο εταιρικό κεφάλαιο, καθώς και στα κέρδη και τις ζημίες της εταιρίας, η εταιρία να έχει τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, και

- ο εν λόγω οπτικός να συμμετέχει το πολύ σε μία ακόμη εταιρία ιδιοκτήτρια καταστήματος οπτικών ειδών, με την προϋπόθεση ότι η άδεια ιδρύσεως και εκμεταλλεύσεως του καταστήματος οπτικών ειδών είναι στο όνομα άλλου αδειούχου οπτικού,

η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 43 ΕΚ και 48 ΕΚ.

3) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)